

6/44/2588.html.

4. Ткаченко А.Т. Захист прав споживачів в Україні : нормативно правове забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_NIEK_2007/Pravo/24205.doc.htm.

5. Цивільний кодекс України: коментар. – Вид. 2-ге, зі змінами за станом на 15 січня 2004 р. – Х.: ТОВ «Одісей», 2004. – 856 с.

6. Шерстобитов А.Е. Гражданско-правовые вопросы охраны прав потребителей – А. Е. Шерстобитов. – М.: Изд-во МГУ, 1993. – С. 108.

УДК 347.51(043.297)

Стець О. В., студентка магістратури,
Тернопільський національний економічний
університет, м. Тернопіль, Україна

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Сьогодні у вітчизняній юридичній літературі значна увага приділяється проблемам цивільно-правової відповідальності, що є цілком виправданим, оскільки повнота та реальність здійснення суб'єктивних прав фізичних та юридичних осіб значною мірою залежить від ефективності їх захисту у разі порушення. Тому розгляд питань, пов'язаних з цією проблематикою має не лише теоретичне, але й велике практичне значення. Ця проблема була і залишається однією з найдискусійніших проблем науки цивільного права України, яка до цього часу не виробила такого визначення, яке б задовольняло всіх учених. Наразі в доктрині виокремлюють чотири основні точки зору щодо поняття цивільно-правової відповідальності, а саме: 1) як санкція за правопорушення; 2) як охоронні правовідносини, елементами яких є відповідні суб'єкти, об'єкти та зміст; 3) цивільно-правова відповідальність визначається через категорію «обов'язок»; 4) як система цивільно-правових засобів [1, с. 93].

На думку Шевченко Я. М., цивільно-правова відповідальність – це правовідношення, що виражається у вигляді несприятливих наслідків майнового і немайнового характеру у боржника, які забезпечуються державним примусом і тягнуть за собою засудження правопорушення і його суб'єкта. Відшкодування збитків, сплата неустойки і втрата завдатку є додатковими до основного обов'язку, бо основний обов'язок боржника полягає у передачі майна, виконанні робіт, наданні послуг тощо і він виконується на еквівалентній та оплатній засадах [2, с. 84].

Юффе О. С. визначає цивільно-правову відповідальність як санкцію за правопорушення, що тягне для порушника негативні наслідки у вигляді позбавлення суб'єктивних цивільних прав, або покладення нових чи

додаткових цивільно-правових обов'язків [22, с. 97].

Грибанов В. П. вважає, що поняття «санкція» і «цивільно-правова відповідальність» необхідно розмежовувати, оскільки цивільно-правова відповідальність є таким покладанням невиконаних майнових наслідків на порушника цивільних прав та обов'язків, яке пов'язане зі застосуванням санкцій, а остання є тією конкретною мірою, яка застосовується до порушника [16, с. 313].

Примак В. Д. визначає цивільно-правову відповідальність як додатковий або новий щодо невиконаного обов'язок боржника-правопорушника за рахунок власного майна відновити порушений внаслідок невиконання чи неналежного виконання зобов'язання майновий стан кредитора (потерпілого) або компенсувати немайнові (моральні) втрати останнього [5, с. 31].

Антимонов Б. С. стверджує, що договірна відповідальність є завжди додатковим зобов'язанням, котре містить у собі додаткову правомочність кредитора та додаткове зобов'язання боржника, яких не було в змісті первинного зобов'язання до його порушення [6, с. 17].

Таким чином, переважна більшість фахівців відзначає, що і відшкодування збитків, і сплата неустойки, і втрата завдатку є додатковими (до основного) обов'язками, бо основний обов'язок боржника полягає у передачі речі, виконанні роботи, наданні послуг тощо, і він виконується на еквівалентних та оплатних засадах. Сплачуючи неустойку, втрачаючи завдаток або відшкодовуючи кредиторіві заподіяні збитки, боржник не отримує від нього жодної компенсації, отже на боржника покладаються всі невиконані майнові наслідки порушення зобов'язання [7, с. 780].

Антимонов Б. С. зазначає, що зобов'язання виконати договір і відповідальність, котра виникає у разі невиконання цього договору, тісно пов'язані між собою, так що без існування договору неможливо говорити про відповідальність за порушення договору; однак не можна приєднатися до іншого твердження, ніби обов'язок і відповідальність – це тотожність, один-єдиний «елемент» зобов'язання, але тільки взятий підрізними кутами зору. Належне виконання зобов'язання повністю виключає цивільну відповідальність. Отже, можливо, що зобов'язання було у наявності, а відповідальність не настає, причому – це нормальний випадок, тому що зобов'язання виконується. За таких умов не можна говорити, що відповідальність є елементом зобов'язання. За нормального виконання відповідальність залишається лише в плані можливості [6, с. 19-20].

Таким чином цивільно-правова відповідальність – одна з форм (видів) юридичної відповідальності, суть якої полягає в примусовому впливові на порушника цивільних прав і обов'язків шляхом застосування щодо нього санкцій, які тягнуть за собою додаткові невиконані майнові наслідки.

Література

1. Гриняк А. Б. Договірна відповідальність як різновид цивільно-правової відповідальності сторін у підрядних зобов'язаннях / А. Гриняк // Питання розвитку договірних правовідносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Prip/2013_12/grynak.pdf.
2. Цивільне право України. Академічний курс: підруч.: у 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 1: Загальна частина. – К.: Вид. Дім «ІнЮре», 2003. – 520 с.
3. Иоффе О. С. Обязательственное право / О. С. Иоффе. – М.: Юрид. лит., 1975. – 872 с.
4. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав / В. П. Грибанов. – М.: Статут, 2000. – С. 312–319.
5. Примак В. Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб: монографія / В. Д. Примак. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 433 с.
6. Антимонов Б. С. Оснований договорной ответственности социалистических организаций / Б. С. Антимонов. – М.: Мысль, 1962. – С. 19–20.
7. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін.; за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

УДК 340:004 (043.2)

Тихомиров О. О., к.ю.н., доцент,
Національна академія СБ України, м. Київ, Україна

ДЕЯКІ КОГНІТОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВА

Зараз людство переживає етап постіндустріального розвитку, на якому домінують новітні високоефективні технології, індустрія знань та інноваційних послуг, глобальна комунікація, конкуренція в усіх видах діяльності.

На думку Д. Белла головним ресурсом у таких умовах стають інформація і знання, до яких забезпечується вільний і рівний доступ, а домінуючою тенденцією – інтелектуальний та інформаційний розвиток [1].

Очевидно, що під впливом зміни пріоритетів у соціальних цінностях, спричиненої інформатизацією, відбуваються й суттєві трансформації в праві, зокрема розвиток інформаційних прав людини як фундаментальної правової гарантії існування інформаційного суспільства, а також в цілому посилення ролі інформатизації у правовому регулюванні. Зрозуміло, що такі зміни відбуваються не миттєво, а формування правового концепту «інформація» відбувається поступово, не рідко звичним для людини шляхом спроб і помилок.